

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ З ГЕОГРАФІЇ

Оцінювання навчальних досягнень учнів з географії здійснюється з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей і передбачає диференційований підхід щодо його організації. Критерієм оцінки роботи учнів є не стільки обсяг навчального матеріалу, що залишився в пам'яті, скільки вміння його аналізувати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, використовувати в життєвих ситуаціях, вміння самостійно здобувати знання. При цьому важливо використовувати під час вивчення географії мотиваційний потенціал для учнів: авансування успіху, спонукання до самоаналізу, самооцінки, самопізнання, інтенсифікація того змісту навчального матеріалу, який має особистісне значення для учнів.

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Початковий рівень навчальних досягнень характеризується фрагментарним володінням учнем навчальним матеріалом. Учень може розпізнавати окремі географічні об'єкти, намагається дати їм визначення, за допомогою вчителя знаходить їх на карті.

Середній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень може відтворити (повторити) інформацію, тобто володіє знаннями-копіями. Він розуміє основний матеріал, за допомогою вчителя визначає поняття і закономірності, частково пояснює взаємозв'язки у природі та суспільстві, використовує картографічний матеріал. У процесі виконання практичних робіт правильно використовує джерела знань. Спостерігаючи за природними та суспільними явищами, виділяє лише окремі їх особливості.

Достатній рівень навчальних досягнень передбачає, що учень достатньо володіє програмовим навчальним матеріалом, самостійно виправляє допущені помилки, підтверджує свої знання відповідними аргументами, здатен застосовувати здобуті знання на практиці. Правильно відбирає джерела необхідних знань для розв'язання проблем у типових ситуаціях. Здатний вести спостереження за природними та суспільними явищами.

Високий рівень навчальних досягнень передбачає вичерпну, правильну відповідь, повне розкриття змісту понять, закономірностей і географічних взаємозв'язків, підтверджує їх прикладами. Учень грамотно і творчо використовує картографічні матеріали та інші джерела знань, вміє робити висновки та узагальнення на основі практичної діяльності; правильно проводить спостереження, оформлює та аналізує їх результати.

Тематичне оцінювання з географії проводиться у різних формах по завершенню вивчення навчальної теми або її частин, згідно з переліком тем для тематичного оцінювання навчальних досягнень учнів. При цьому одна письмова тематична робота на семестр є обов'язковою. Такою письмовою роботою може виступати й практична робота, якщо дата її проведення збігається з датою тематичної атестації.

Вчитель має право виставляти бали за тему без додаткового опитування (письмової роботи) тим учням, що мають достатню кількість поточних оцінок, а також якщо отримана таким чином оцінка задовольняє учня. При цьому поточне оцінювання, у разі його застосування вчителем, має відігравати заохочувальну, стимулюючу та діагностичну функції.

Перед початком вивчення чергової теми усі учні мають бути ознайомлені з тривалістю її вивчення (кількість занять); кількістю і тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; питаннями, що виносяться на тематичне оцінювання, якщо воно проводиться в усно-письмовій формі, або орієнтовними завданнями (задачами) тощо; терміном і формою проведення тематичного оцінювання; критеріями оцінювання.

Якщо темою передбачено виконання учнями практичних робіт та інших практичних завдань, то їх виконання є обов'язковою попередньою умовою для тематичної атестації, звісно, якщо мова не йде про тривалу хворобу дитини, яка завадила їй опанувати матеріал. Відпрацювання практичних робіт, які учень пропустив без поважних причин, вважаємо за недоцільне (відповідно, атестація учнів проводиться без їх урахування).

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з географії, необхідно враховувати:

- правильність і науковість викладення матеріалу, повноту розкриття понять і закономірностей, точність вживання географічної та картографічної термінології;
- ступінь самостійності відповіді;
- логічність, доказовість у викладенні матеріалу;
- ступінь сформованості інтелектуальних, загальноосвітніх, специфічних умінь (робота з картографічними, статистичними та іншими додатковими матеріалами).

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
Початковий	1	Учень (учениця) називає окремі географічні явища та об'єкти й за допомогою вчителя знаходить відмінності між ними
	2	Учень (учениця) відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про географічні об'єкти та явища; з допомогою вчителя знаходить їх на карті.
	3	Учень (учениця) відтворює частину навчального матеріалу, з допомогою вчителя виконує елементарні географічні завдання використовуючи карту, самостійно називає окремі географічні поняття
Середній	4	Учень (учениця) за допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал. Називає, відповідно до теми конкретного уроку, компоненти географічної оболонки та складові господарської діяльності; виконує за зразком практичну роботу; під час відповіді користується картографічним матеріалом
	5	Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, здатний описувати географічні об'єкти чи явища за типовим планом допускаючи помилки; знаходить на карті окремі географічні об'єкти та явища, що передбачені навчальною програмою
	6	Учень (учениця) виявляє знання і розуміння основних географічних положень, відтворює навчальний матеріал з незначними порушенням послідовності характеристик географічних об'єктів та явищ. На середньому рівні володіє географічною номенклатурою
Достатній	7	Учень (учениця) в цілому правильно відтворює навчальний матеріал і має достатні географічні знання для вирішення нескладних завдань. Має чіткі уявлення про природні та суспільні явища; вміє спостерігати за навколишнім середовищем; достатньо володіє картографічним матеріалом

Рівні навчальних досягнень	Бали	Характеристика навчальних досягнень учня (учениці)
	8	Учень (учениця) відтворює основні географічні поняття, встановлює найсуттєвіші географічні зв'язки і залежності між природними та суспільними процесами і явищами. Логічно відтворює засвоєний матеріал, допускаючи певні неточності. Робить прості висновки. Застосовує здобуті знання на практиці. Володіє обов'язковою географічною номенклатурою.
	9	Учень (учениця) добре володіє навчальним географічним матеріалом, вміє його аналізувати, може застосовувати його для виконання практичних робіт; має чіткі уявлення про компоненти природи і просторову організацію господарства; пояснює причинно-наслідкові зв'язки в природі і господарській діяльності; вміло використовує картографічний матеріал в ході роботи.
Високій	10	Учень (учениця) усвідомлює сучасну географічну картину світу, здійснює оцінку природних і суспільних процесів та явищ, передбачених навчальною програмою; розуміє прикладний характер географічних знань, дає розгорнуту відповідь та робить узагальнені висновки; вільно відбирає і узагальнює необхідну географічну інформацію, оперує більшістю географічних понять; використовує різні картографічні джерела.
	11	Учень (учениця) має глибокі знання про об'єкт вивчення, застосовує наукову термінологію, аргументує свої твердження і висновки, вміє працювати з різними додатковими джерелами географічної інформації; на високому рівні аналізує та використовує картографічний матеріал.
	12	Учень (учениця) володіє ґрунтовними географічними знаннями, використовує міжпредметні зв'язки, висловлює та аргументує власне ставлення до різних поглядів на об'єкт вивчення; самостійно аналізує природні та суспільні явища, робить відповідні висновки і узагальнення; здатний розв'язувати проблемні завдання; вільно володіє картографічною інформацією та творчо її використовує.

Критерії оцінювання практичних робіт з фізичної географії. 6 клас.

Практична робота №1. Розв'язування задач із переведенням числового масштабу в іменований.

Навчально-тренувальна. Вибіркове оцінювання.	Розв'язування задач по переведенню числового масштабу в іменований
Основні терміни і поняття	Масштаб числовий, масштаб іменований, масштаб лінійний, масштаб, дріб
Початковий рівень	Має поняття про масштаб, розрізняє види масштабів, дає нечіткі означення понять. За допомогою вчителя робить спроби перевести один вид масштабу в інший.
Середній рівень	Знає види масштабів, дає їх нечітке означення. З допомогою вчителя переводить один вид масштабу в інший.
Достатній рівень	Учень засвоїв означення, значення понять. Застосовує теоретичні знання (самостійно переводить один вид масштабу в інший майже безпомилково).
Високий рівень	Дає чіткі і точні означення. Самостійно і безпомилково розв'язує задачі по переведенню одного виду масштабу в інший. Логічно, детально пояснює хід розв'язування завдань.

Практична робота №1 (продовження) Визначення масштабів планів та карт за даними про відстані на місцевості та відрізками на карті, що відповідають цим відстаням

Навчально-тренувальна. Вибіркове оцінювання.	Визначення масштабів планів та карт.
Основні терміни і поняття	План, карта, масштаб, умовні знаки.
Початковий рівень	Розрізняє поняття “карта”, “план”, знає деякі умовні знаки. З допомогою вчителя пояснює масштаби на зразках карт і планів.
Середній рівень	З допомогою вчителя визначає за даними карти і плану відстані на місцевості, вміє знаходити об'єкти, між якими потрібно визначити відстані.
Достатній рівень	Самостійно визначає масштаб, в якому потрібно виконати план ділянки. В деяких випадках при обчисленнях припускається помилка.
Високий рівень	Самостійно визначає масштаби за даними про відстані на місцевості та відрізками на карті, що відповідають цим відстаням. Вміє вибрати масштаб не лише в залежності від відстаней на місцевості, але й від розмірів аркушів, на яких повинен бути зроблений план. Логічно

пояснює хід виконання роботи.

Практична робота №2. Визначення географічних координат та відстаней за географічною картою.

Обов'язкове оцінювання	Робота з картою. Визначення географічних координат. Визначення точок за географічними координатами. Визначення відстаней за картою.
Основні терміни і поняття	Географічні координати, географічна довгота, географічна широта, масштаб.
Початковий рівень	Учень розрізняє терміни: широта і довгота, координати; намагається визначити координати точок, припускається помилок при визначенні.
Середній рівень	З допомогою вчителя робить спроби дати означення понять, визначити широту і довготу вказаних точок і навпаки.
Достатній рівень	Самостійно визначає координати точок, за даними координат знаходить точки, а також напрям від однієї точки до іншої. За даними координат наносить точки на карту. Іноді припускається помилок. Робота на контурних картах не завжди виконана акуратно.
Високий рівень	Без помилок визначає координати точок, знаходить точки за даними координат, наносить дані об'єкти на контурну карту, визначає між ними відстані і напрями. Робить висновки, дає пояснення та виконує додаткові завдання.

Практична робота № 3. Позначення на контурній карті рівнин, гір, вулканів суходолу.

Обов'язкове оцінювання	Робота з картою. Зображення на контурній карті рівнин, гір, вулканів суходолу
Основні терміни і поняття	Гори. Рівнини, низовини, височини, плоскогір'я
Початковий рівень	Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу ,за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти , але при оформленні контурної карти допускає неточності
Середній рівень	Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу , визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки , але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті , правильно його позначає й підписує
Високий рівень	Учень самостійно орієнтується за картами атласу . визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. позначення. Робить висновки. Виконує додаткове завдання .

Практична робота №4.1 Розв'язування задач на зміну температури повітря з висотою

Навчально-тренувальна. Вибіркове оцінювання.	Розв'язування задач на зміну температури повітря з висотою та зміну атмосферного тиску з висотою
Основні терміни і поняття	Температура повітря. Середня температура. Нагрівання повітря
Початковий рівень	Має поняття про нагрівання повітря та його зміну з висотою. Розрахунки робити не може
Середній рівень	Знає головний принцип зміни температури повітря. З допомогою вчителя робить розрахунки
Достатній рівень	Учень засвоїв означення, значення понять. Застосовує теоретичні знання (самостійно робить розрахунки, допускаючи неточності).
Високий рівень	Дає чіткі і точні означення. Самостійно і безпомилково розв'язує задачі по визначенню зміни температури повітря та атмосферного тиску з висотою. Логічно, детально пояснює хід розв'язування завдань.

Практична робота №4.2 Розв'язування задач на зміну атмосферного тиску з висотою

Навчально-тренувальна. Вибіркове оцінювання.	Розв'язування задач на зміну атмосферного тиску з висотою
Основні терміни і поняття	Атмосферний тиск. Абсолютна висота. Відносна висота. Підніжжя, вершина
Початковий рівень	Має поняття про зміну атмосферного тиску. Розрахунки робити не може
Середній рівень	Знає головний принцип зміни атмосферного тиску з висотою З допомогою вчителя робить розрахунки
Достатній рівень	Учень засвоїв означення, значення понять. Застосовує теоретичні знання (самостійно робить розрахунки, допускаючи неточності). Не може сформулювати висновки та визначити закономірності
Високий рівень	Дає чіткі і точні означення. Самостійно і безпомилково розв'язує задачі по визначенню атмосферного тиску з висотою. Логічно, детально пояснює хід розв'язування завдань. Робить висновки та визначає закономірності зміни атмосферного тиску

Практична робота № 5. Складання графіка зміни температури повітря, опадів, рози вітрів, їх аналіз..

Обов'язкове оцінювання (виконується поетапно)	Робота з календарем погоди , побудова графіка температур , діаграм хмарності та опадів , рози вітрів ,опис погоди за певний проміжок часу.
Основні терміни і поняття	Графік температур, діаграма хмарності та опадів , роза вітрів ,опис погоди.
Початковий рівень	Учень веде спостереження за погодою, на елементарному рівні складає опис погоди за певний період часу.
Середній рівень	Учень за допомогою вчителя будує графік ходу температур, діаграми хмарності та опадів, розу вітрів .
Достатній рівень	Самостійно виконує завдання практичної роботи за допомогою своїх даних спостережень за погодою.
Високий рівень	В повному обсязі виконує завдання практичної роботи, вказує причинно-наслідкові зв'язки, робить висновок , виконує додаткові завдання.

Практична робота №6. Позначення на контурній карті назв океанів, морів, проток, заток, островів, річок, озер. Оцінювання.

Обов'язкове оцінювання	Робота з контурною картою
Основні терміни і поняття	Світовий океан , море , затока , протока , острів , архіпелаг , півострів , річка , витік , гирло , озеро.
Початковий рівень	Учень розрізняє і намагається виконати завдання практичної роботи
Середній рівень	Учень за допомогою вчителя виконує основну частину практичної роботи , читає тематичні карти , але при оформленні контурної карти робить помилки.
Достатній рівень	Позначає точне місце розташування гідрологічних об'єктів на контурній карті з дотриманням картографічних умов.
Високий рівень	Позначає гідрологічні об'єкти на контурній карті ; робить

Практичні роботи з фізичної географії у 6 класі.

Практична робота №1. Розв'язування задач з використанням різних видів масштабу

Практична робота №2. Визначення географічних координат за географічною картою.

Практична робота №3. Позначення на контурній карті рівнин, гір, вулканів суходолу.

Практичні роботи № 4. Розв'язування задач на зміну температури повітря й атмосферного тиску з висотою.

Практична робота №5. Складання графіка зміни температури повітря, опадів, рози вітрів, їх аналіз.

Практична робота №6. Позначення на контурній карті назв океанів, морів, проток, заток, островів, річок, озер.

Практична робота №7. Складання опису одного з природних комплексів своєї місцевості (за типовим планом).

Практична робота №8. Позначення на контурній карті кордонів найбільших держав у різних частин світу та їх столиць.

Практична робота №7. Складання опису одного з природних комплексів своєї місцевості (за типовим планом).

Обов'язкове оцінювання	Групова робота. Опис природного комплексу Виявлення природних компонентів Встановлення взаємозв'язків між природними компонентами Використання додаткових джерел інформації
Основні терміни і поняття	Природний комплекс. Компоненти природи. Взаємозв'язки між компонентами природи. Заплава. Балка. Ліс.
Початковий рівень	Учень ознайомився із змістом роботи, прочитав матеріал про природні комплекси. Під керівництвом вчителя намагається дати опис природного комплексу. Учень здійснює елементарні спостереження, називає деякі компоненти природи.
Середній рівень	Учень описує природні комплекси, називає природні компоненти. За допомогою вчителя знаходить і частково пояснює взаємозв'язки між природними компонентами. Бере участь в роботі групи, оформлює матеріал.
Достатній рівень	Учень виявляє допитливість під час роботи групи, помічає деталі, самостійно веде спостереження. Встановлює причинно - наслідкові зв'язки, робить висновки. Грамотно, охайно оформлює роботу.
Високий рівень	Учень виступає в ролі консультанта для інших, організовує роботу групи. Виконує весь обсяг роботи, робить чіткі висновки, виконує додаткові завдання. Роботу оформлює належним чином, з використанням додаткових джерел інформації. Пропонує власні ідеї щодо охорони природних комплексів.

Практична робота №8. Позначення на контурній карті кордонів найбільших держав у різних частин світу та їх столиць.

Обов'язкове оцінювання	Аналіз політичної карти світу. Робота з контурною картою. Використання додаткових джерел інформації
Основні терміни і поняття	Політична карта. Держава. Державний кордон. Столиця держави
Початковий рівень	Робота в контурній карті виконана не в повному обсязі, присутні помилки, неохайне виконання.
Середній рівень	Робота в контурній карті виконана не в повному обсязі, охайно. Присутні окремі неточності .
Достатній рівень	Робота в контурній карті виконана в повному обсязі, згідно картографічних вимог. Висновки зроблено правильно.
Високий рівень	Робота в контурній карті виконана в повному обсязі, згідно картографічних вимог. Учень виконує додаткові завдання. Крім основного змісту, виконано додаткову роботу учнем на контурній карті або подано додаткову інформацію про різні країни світу

Критерії оцінювання практичних робіт по географії материків. 7 клас

Практична робота №1. Аналіз тектонічної та фізичної карт світу: виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу.

Основні поняття і терміни	Земна кора, платформа, області складчастості, форми рельєфу, геологічний час.
Початковий рівень	Учень розрізняє терміни об'єктів, що вивчаються. Намагається встановити відповідність між ділянками земної кори і великими формами рельєфу, але допускає при цьому помилки.
Середній рівень	Учень виконує основну частину практичної роботи, за допомогою вчителя встановлює зв'язок між будовою земної кори та основними формами рельєфу
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює зв'язок між тектонічними структурами та основними формами рельєфу. Робить висновок та визначає головні закономірності
Високий рівень	Виконує роботу у повному обсязі. Визначає причинно-наслідкові зв'язки, вільно володіє прийомами роботи з тематичною картою, проявляє творчість в оформленні роботи

Практична робота №2. Визначення географічних координат крайніх точок і протяжності материка Африка з півночі на південь та із заходу на схід.

Основні поняття і терміни	Географічне положення материка. Берегова лінія материка. Крайні точки та географічні координати
Початковий рівень	Знає складові географічного положення материка Африка. З допомогою вчителя наносить їх на карту. Учень розрізняє лінію екватора, тропіків, крайні точки, підписує на контурній карті.
Середній рівень	Виконує завдання на контурній карті з допомогою вчителя. Допускає неточності в зображенні та в підписах. Допускає помилки у визначенні географічних координат та визначенні протяжності материка, встановлює особливості положення Африки відносно ліній екватора, тропіків.
Достатній рівень	Наносить об'єкти географічного положення материка. Учень самостійно визначає географічні координати крайніх точок, підписує їх на контурній карті, робить висновок про особливості географічного положення та їх вплив на клімат материка. Допускає незначні помилки
Високий рівень	Самостійно орієнтується на карті, правильно наносить всі об'єкти. Визначає географічні координати та протяжність материка (за масштабом, градусною сіткою). Робить висновки і узагальнення, виконує додаткові завдання. Знає та розуміє вплив географічного положення на природу материка.

Практична робота №3. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Африки.

Основні терміни і поняття	Номенклатура Географічна номенклатура материків: крайні точки, елементи берегової лінії, форми рельєфу, елементи гідро сітки.
Початковий рівень	Учень розрізняє окремі терміни об'єктів (рівнина, гори, річка, озеро та ін.), підписує на картосхемі деякі географічні об'єкти. Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу, за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти , але при оформленні контурної карти допускає неточності
Середній рівень	Учень виконує основну частину роботи за допомогою вчителя робить елементарні порівняння. Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу , визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки, але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює закономірності в розміщенні географічних об'єктів на материках. Оперує основними поняттями і термінами. Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті , правильно його позначає й підписує допускаючи незначні похибки
Високий рівень	Учень вільно володіє географічною номенклатурою материків. Визначає географічні об'єкти за описом. Учень самостійно орієнтується за картами атласу . визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. Робить висновок. Виконує додаткове завдання.

Практична робота №4. Визначення типів клімату Африки за кліматичними діаграмами.

Основні поняття і терміни	Кліматичний пояс, карта кліматичних поясів, кліматична область, чинники що впливають на формування кліматичних областей, типи клімату. Кліматична діаграма
Початковий рівень	Визначає за кліматичною діаграмою головні кліматичні показники (температуру. Кількість опадів) Учень намагається назвати особливості кліматичних умов у межах одного кліматичного поясу за типовим планом, допускаючи при цьому неточності.
Середній рівень	За кліматичними показниками визначає режим випадання опадів. Кліматичний пояс. Є спроби визначення типу клімату Учень описує кліматичні показники, використовуючи умовні знаки, елементарно читає карту, за допомогою вчителя робить порівняння.
Достатній рівень	Визначає типи клімату, допускає незначні похибки. Вірно, але не у повному обсязі виконане завдання. Учень самостійно проводить аналіз карт і діаграм, характеризуючи особливості клімату, виявляє причини відмінностей кліматичних областей.
Високий рівень	Самостійно аналізує показники кліматичної діаграми, визначає кліматичний пояс, тип клімату. Вміє аргументувати свій вибір. Складає повний опис типу клімату. Учень вільно використовує здобуті географічні знання, самостійно робить висновки і узагальнення і виконує додаткові завдання

Практична робота №5. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Південної Америки

Основні терміни і поняття	Номенклатура Географічна номенклатура материків: крайні точки, елементи берегової лінії, форми рельєфу, елементи гідро сітки.
Початковий рівень	Учень розрізняє окремі терміни об'єктів (рівнина, гори, річка, озеро та ін.), підписує на картосхемі деякі географічні об'єкти. Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу, за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти, але при оформленні контурної карти допускає неточності
Середній рівень	Учень виконує основну частину роботи за допомогою вчителя робить елементарні порівняння. Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу, визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки, але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює закономірності в розміщенні географічних об'єктів на материках. Оперує основними поняттями і термінами. Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті, правильно його позначає й підписує допускаючи незначні похибки
Високий рівень	Учень вільно володіє географічною номенклатурою материків. Визначає географічні об'єкти за описом. Учень самостійно орієнтується за картами атласу. визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. Робить висновок. Виконує додаткове завдання.

Практична робота №6. Визначення типів клімату Південної Америки за кліматичними діаграмами.

Основні поняття і терміни	Кліматичний пояс, карта кліматичних поясів, кліматична область, чинники що впливають на формування кліматичних областей, типи клімату. Кліматична діаграма
Початковий рівень	Визначає за кліматичною діаграмою головні кліматичні показники (температуру. Кількість опадів) Учень намагається назвати особливості кліматичних умов у межах одного кліматичного поясу за типовим планом, допускаючи при цьому неточності.
Середній рівень	За кліматичними показниками визначає режим випадання опадів. Кліматичний пояс. Є спроби визначення типу клімату Учень описує кліматичні показники, використовуючи умовні знаки, елементарно читає карту, за допомогою вчителя робить порівняння.
Достатній рівень	Визначає типи клімату, допускає незначні похибки. Вірно, але не у повному обсязі виконане завдання. Учень самостійно проводить аналіз карт і діаграм, характеризуючи особливості клімату, виявляє причини відмінностей кліматичних областей.
Високий рівень	Самостійно аналізує показники кліматичної діаграми, визначає кліматичний пояс, тип клімату. Вміє аргументувати свій вибір. Складає повний опис типу клімату. Учень вільно використовує здобуті географічні знання, самостійно робить висновки і узагальнення і виконує додаткові завдання

Практична робота №7. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Австралії.

Основні терміни і поняття	Номенклатура Географічна номенклатура материків: крайні точки, елементи берегової лінії, форми рельєфу, елементи гідро сітки.
Початковий рівень	Учень розрізняє окремі терміни об'єктів (рівнина, гори, річка, озеро та ін.), підписує на картосхемі деякі географічні об'єкти. Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу, за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти, але при оформленні контурної карти допускає неточності
Середній рівень	Учень виконує основну частину роботи за допомогою вчителя робить елементарні порівняння. Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу, визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки, але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює закономірності в розміщенні географічних об'єктів на материках. Оперує основними поняттями і термінами. Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті, правильно його позначає й підписує допускаючи незначні похибки
Високий рівень	Учень вільно володіє географічною номенклатурою материків. Визначає географічні об'єкти за описом. Учень самостійно орієнтується за картами атласу. визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. Робить висновок. Виконує додаткове завдання.

Практична робота №8. Визначення типів клімату Австралії за кліматичними діаграмами.

Основні поняття і терміни	Кліматичний пояс, карта кліматичних поясів, кліматична область, чинники що впливають на формування кліматичних областей, типи клімату. Кліматична діаграма
Початковий рівень	Визначає за кліматичною діаграмою головні кліматичні показники (температуру. Кількість опадів) Учень намагається назвати особливості кліматичних умов у межах одного кліматичного поясу за типовим планом, допускаючи при цьому неточності.
Середній рівень	За кліматичними показниками визначає режим випадання опадів. Кліматичний пояс. Є спроби визначення типу клімату Учень описує кліматичні показники, використовуючи умовні знаки, елементарно читає карту, за допомогою вчителя робить порівняння.
Достатній рівень	Визначає типи клімату, допускає незначні похибки. Вірно, але не у повному обсязі виконане завдання. Учень самостійно проводить аналіз карт і діаграм, характеризуючи особливості клімату, виявляє причини відмінностей кліматичних областей.
Високий рівень	Самостійно аналізує показники кліматичної діаграми, визначає кліматичний пояс, тип клімату. Вміє аргументувати свій вибір. Складає повний опис типу клімату. Учень вільно використовує здобуті географічні знання, самостійно робить висновки і узагальнення і виконує додаткові завдання

Практична робота №9. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Північної Америки.

Основні терміни і поняття	Номенклатура Географічна номенклатура материків: крайні точки, елементи берегової лінії, форми рельєфу, елементи гідро сітки.
Початковий рівень	Учень розрізняє окремі терміни об'єктів (рівнина, гори, річка, озеро та ін.), підписує на картосхемі деякі географічні об'єкти. Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу, за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти, але при оформленні контурної карти допускає неточності
Середній рівень	Учень виконує основну частину роботи за допомогою вчителя робить елементарні порівняння. Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу, визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки, але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює закономірності в розміщенні географічних об'єктів на материках. Оперує основними поняттями і термінами. Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті, правильно його позначає й підписує допускаючи похибки
Високий рівень	Учень вільно володіє географічною номенклатурою материків. Визначає географічні об'єкти за описом. Учень самостійно орієнтується за картами атласу. визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. Робить висновок. Виконує додаткове завдання.

Практична робота №10. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Євразії.

Основні терміни і поняття	Номенклатура Географічна номенклатура материків: крайні точки, елементи берегової лінії, форми рельєфу, елементи гідро сітки.
Початковий рівень	Учень розрізняє окремі терміни об'єктів (рівнина, гори, річка, озеро та ін.), підписує на картосхемі деякі географічні об'єкти. Під час роботи з контурною картою орієнтується за картами атласу, за допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти, допускає неточності
Середній рівень	Учень виконує основну частину роботи за допомогою вчителя робить елементарні порівняння. Під час роботи з контурними картами орієнтується за картами атласу, визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки, але не дотримуються картографічних умов.
Достатній рівень	Учень самостійно встановлює закономірності в розміщенні географічних об'єктів на материках. Оперує основними поняттями і термінами. Учень точно встановлює місце розташування географічних об'єктів на контурній карті, правильно його позначає й підписує допускаючи незначні похибки
Високий рівень	Учень вільно володіє географічною номенклатурою материків. Визначає географічні об'єкти за описом. Учень самостійно орієнтується за картами атласу, визначає положення об'єкта на материку або в океані за допомогою градусної сітки й за розташуванням прилеглих об'єктів. Робить висновок. Виконує додаткове завдання.

Практична робота №11. Визначення типів клімату в межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм.

Основні поняття і терміни	Кліматичний пояс, карта кліматичних поясів, кліматична область, чинники що впливають на формування кліматичних областей, типи клімату. Кліматична діаграма
Початковий рівень	Визначає за кліматичною діаграмою головні кліматичні показники (температура. Кількість опадів) Учень намагається назвати особливості кліматичних умов у межах одного кліматичного поясу за типовим планом, допускаючи при цьому неточності.
Середній рівень	За кліматичними показниками визначає режим випадання опадів. Кліматичний пояс. Є спроби визначення типу клімату Учень описує кліматичні показники, використовуючи умовні знаки, елементарно читає карту, за допомогою вчителя робить порівняння.
Достатній рівень	Визначає типи клімату, допускає незначні похибки. Вірно, але не у повному обсязі виконане завдання. Учень самостійно проводить аналіз карт і діаграм, характеризуючи особливості клімату, виявляє причини відмінностей кліматичних областей.
Високий рівень	Самостійно аналізує показники кліматичної діаграми, визначає кліматичний пояс, тип клімату. Вміє аргументувати свій вибір. Складає повний опис типу клімату. Учень вільно використовує здобуті географічні знання, самостійно робить висновки і узагальнення і виконує додаткові завдання

Практична робота №12. Позначення географічних об'єктів та течій океанів на контурній карті (виконується поетапно під час вивчення кожного океану).

Обов'язкове оцінювання	Робота з контурною картою
Основні терміни і поняття	Світовий океан , море , затока , протока , острів , архіпелаг , півострів,
Початковий рівень	Учень розрізняє об'єкти світового океану та намагається підписувати їх на карті
Середній рівень	Учень за допомогою вчителя виконує частину практичної роботи , але при оформленні контурної карти робить помилки.
Достатній рівень	Учень аналізує карту Океанів, володіє географічною номенклатурою Світового океану. Позначає точне місце розташування об'єктів Світового океану на контурній карті, дотримується картографічних вимог
Високий рівень	Учень творчо виконує завдання практичної роботи. Вільно володіє географічною номенклатурою Світового океану. Визначає географічні об'єкти за описом Виконує роботу самостійно, у повному обсязі, вміє проаналізувати та порівнювати берегову лінію різних океанів, визначати головні риси ; робить висновок

Практичні роботи. Географія материків 7 клас

Практична робота №1. Аналіз тектонічної та фізичної карт світу: виявлення зв'язків між тектонічною будовою і формами рельєфу.

Практична робота №2. Визначення географічних координат крайніх точок і протяжності материка з півночі на південь та із заходу на схід.

Практична робота №3. Позначення на контурній карті назв основних географічних об'єктів Африки.

Практична робота №4. Визначення типів клімату Африки за кліматичними діаграмами.

Практична робота №5. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів материка.

Практична робота №6. Визначення типів клімату Південної Америки за клімат. діаграмами.

Практична робота №7. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів материка.

Практична робота №8. Визначення типів клімату Австралії за кліматичними діаграмами.

Практична робота №9. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Північної Америки.

Практична робота №10. Позначення на контурній карті назв географічних об'єктів Євразії.

Практична робота №11. Визначення типів клімату в межах помірного кліматичного поясу Євразії за допомогою кліматичних діаграм.

Практична робота №12. Позначення географічних об'єктів та течій океанів на контурній карті (виконується поетапно під час вивчення кожного океану).

Критерії оцінювання практичних робіт з курсу Україна в світі. Природа. Населення. 8 клас.

Практична робота №1 Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних і прямокутних координат, висот точок за топографічною картою

Основні терміни і поняття	Топографічна карта, масштаб, азимут, абсолютна і відносна висота, горизонталі, бергштрихи, умовні знаки, прямокутні та географічні координати
Початковий рівень	Має уявлення про топографічну карту та її практичне використання. Розрізняє умовні знаки, що використовуються на топографічних картах. За допомогою вчителя знаходить деякі об'єкти. Має уявлення про географічні координати
Середній рівень	Знає умовні знаки, що використовуються на топографічних картах, розпізнає сторони горизонту, визначає, допускаючи неточності, взаєморозташування об'єктів, їх абсолютну висоту, відстань між ними, визначає географічні координати (можливі похибки)
Достатній рівень	Достатньо вільно користується умовними знаками, самостійно визначає напрямки, азимут, відстані та висоти (абсолютні, відносні). Визначає географічні і прямокутні координати
Високий рівень	Безпомилково розв'язує задачі на визначення напрямків, відстаней, висот. Визначає географічні та прямокутні координати. Пояснює алгоритм виконання завдань.

Практична робота №2. Позначення на контурній карті кордонів сусідніх держав, крайніх точок, географічних центрів України та Європи і зазначення їхніх назв; визначення координат точок, протяжності території України в градусах і кілометрах.

Основні терміни і поняття	Крайні точки, географічні координати, географічний центр, кордони (державні), Протяжність території
Початковий рівень	Розрізняє поняття крайні точки, географічний центр, кордон та показує їх на карті За допомогою вчителя знаходить географічні об'єкти та підписує їх на контурній карті, допускаючи неточності.
Середній рівень	Називає та показує крайні точки, географічний центр України, більшість суміжних з Україною держав. Орієнтується в контурній карті, самостійно підписує вказані об'єкти, але не дотримується картографічних вимог.
Достатній рівень	Самостійно правильно і чітко, згідно картографічних вимог позначає і підписує крайні точки, географічний центр України, сусідні держави, межі годинних поясів. Визначає координати крайніх точок. Характеризує кордони та особливості географічного положення України допускаючи неточності.
Високий рівень	Підписує, згідно картографічних вимог, вказані географічні об'єкти. Правильно визначає географічні координати, протяжність України з півночі на південь та із заходу на схід в градусах і кілометрах. Робить висновки про особливості географічного положення України.

Практична робота №3. Аналіз карти годинних поясів Землі. Розв'язування задач на визначення часу

Основні терміни і поняття	Карта годинних поясів, доба, часовий пояс, серединний меридіан, місцевий час, поясний час, літній час, лінія зміни дат.
Початковий рівень	Учень називає сторони горизонту, годинні пояси З допомогою вчителя орієнтується на карті

	годинних поясів
Середній рівень	Учень підписує на картосхемі годинні пояси, межі годинних поясів, лінію зміни дат.
Достатній рівень	Учень усвідомлює мету практичної роботи. Аналізує зміст карти, розв'язує типові задачі за зразком
Високий рівень	Учень усвідомлено обирає форми, методи, засоби, прийоми виконання практичної роботи, самостійно розв'язує задачі на визначення часу, виконує додаткові завдання

Практична робота №4. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) зв'язків між тектонічною, геологічною будовою, рельєфом та корисними копалинами

Основні терміни і поняття	Літосфера, тектонічні структури, геологічна ера, періоди горотворення, планетарні та основні форми рельєфу Тектонічні процеси, тектонічна структура, форми рельєфу, рельєф прямий і зворотний (інверсійний), корисні копалини.
Початковий рівень	Учень розпізнає основні форми рельєфу та деякі умовні позначення корисних копалин за допомогою учителя. Учень розрізняє терміни об'єктів, що вивчаються. Намагається встановити відповідність між ділянками земної кори і великими формами рельєфу, але допускає при цьому помилки.
Середній рівень	Учень користується тематичними картами, називає та показує форми рельєфу, родовища корисних копалин. Учень з допомогою вчителя визначає ділянки земної кори й великі форми рельєфу які їм відповідають, допускаючи при цьому неточності, читає тематичні карти.
Достатній рівень	Аналізує взаємозв'язки тектонічних структур, основні форми рельєфу та родовища корисних копалин. Аналізує зміст карт. Учень усвідомлює мету практичної роботи, оперує основними поняттями і термінами. Робить висновок.
Високий рівень	Учень визначає причинно-наслідкові зв'язки (прямі, зворотні) закономірності розміщенні основних форм рельєфу, корисних копалин на території України. Прогнозує можливості пошуку корисних копалин в майбутньому. Учень встановлює причинно-наслідкові зв'язки між будовою земної кори і основними формами рельєфу.

Практична робота №5. Визначення вологості повітря за заданими показниками

Основні терміни і поняття	Зволоження повітря, Вологість, опади, випаровування, відносна та абсолютна вологість повітря
Початковий рівень	Учень орієнтується в поняттях про вологість повітря, та її причини
Середній рівень	Знає головні принципи визначення вологості. З допомогою вчителя визначає вологість. Виконує не всі завдання

Достатній рівень	Визначає вологість повітря. Виконує всі завдання, Діє за стандартним алгоритмом та зразком.
Високий рівень	Усвідомлює головні причини різноманітності вологості повітря на Україні, визначає вологість за даними показниками, пробує різні варіанти вирішення завдань. Робить висновки, наводить приклади

Практична робота №6. Визначення причин відмінностей кліматичних показників різних регіонів України за аналізом кліматичної карти.

Основні терміни і поняття	Клімат, кліматотвірні чинники, кліматичний пояс, кліматодіаграма, погода
Початковий рівень	Учень, використовуючи карту кліматичних поясів, за допомогою вчителя підписує на картосхемі основні кліматичні пояси та кліматичні області
Середній рівень	Учень самостійно виділяє в межах кліматичного пояса кліматичні області та називає причини формування цих областей
Достатній рівень	Учень аналізує кліматичну карту, робить висновок про закономірності відмінностей кліматичних показників різних регіонів України, дає їм характеристику
Високий рівень	Учень вільно використовує географічні знання про кліматичні особливості України та відмінності кліматичних показників, самостійно робить висновок, творчо та усвідомлено виконує основні та додаткові завдання

Практична робота №7. Позначення на контурній карті назв найбільших річок України

Основні терміни і поняття	Поверхневі води, водні ресурси, водний баланс, гідрологічний режим, раціональне використання та охорона водних ресурсів.
Початковий рівень	Учень розпізнає на карті деякі гідрологічні об'єкти та підписує їх на контурній карті за допомогою вчителя.
Середній рівень	Учень показує на карті гідрологічні об'єкти, самостійно підписує їх на контурній карті
Достатній рівень	Учень пояснює зв'язок гідрологічного режиму річок, озер з кліматичними умовами, підземними водами. Аналізує зміст тематичних карт для виявлення закономірностей в розподілі річкового стоку, поширенні озер, боліт. Оперує основними поняттями і термінами.
Високий рівень	Учень усвідомлено обирає форми, методи, засоби, прийоми виконання практичної роботи, виконує додаткові завдання. Дає оцінку водозабезпеченості різних територій України, пропонує шляхи раціонального використання водних ресурсів.

Практична робота №8. Порівняльний аналіз різних типів ґрунтів України.

Основні терміни і поняття	Ґрунтовий покрив, карта ґрунтів, зональність розміщення ґрунтів, земельні ресурси.
Початковий рівень	Учень за допомогою карти називає основні типи ґрунтів.
Середній рівень	Учень на елементарному рівні називає основні чинники ґрунтоутворення наводить приклади генетичних типів ґрунтів.
Достатній рівень	Учень аналізує умови ґрунтоутворення, пояснює закономірності поширення ґрунтів та порівнює їх, робить опис властивостей різних типів ґрунтів
Високий рівень	Учень аналізує карту ґрунтів, виявляє закономірності поширення основних типів ґрунтів, описує їхні властивості. Пропонує заходи раціонального використання і охорони земельних ресурсів.

Практична робота №9. Складання порівняльної характеристики природних зон України (на вибір).

Основні терміни і поняття	Природний комплекс; природні компоненти; фізико – географічне районування; природна країна (гірська, рівнинна); природна зона; фізико-географічна підзона; фізико-географічна провінція.
Початковий рівень	Учень називає природні зони, позначає їх на контурній карті. Називає окремі компоненти природи, природних зон і країн України.
Середній рівень	Учень частково дає опис природної території за типовим планом. Присутні неточності. Учень потребує допомоги вчителя в ході виконання роботи.
Достатній рівень	Учень самостійно здійснює характеристику природних зон і гірських країн, виявляє риси подібності та відмінності. Формулює висновки, встановлює взаємозв'язки між компонентами природи
Високий рівень	Учень самостійно встановлює причинно - наслідкові зв'язки. Порівнює та пояснює закономірності розміщення одиниць фізико – географічного районування. Дає оцінку впливу господарської діяльності людини на природу. Використовує додаткові джерела інформації.

Практична робота №10. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України.

Основні терміни і поняття	Природоохоронні об'єкти. Заповідники. Національні парки
Початковий рівень	З допомогою вчителя позначає на контурній карті деякі природоохоронні об'єкти.
Середній рівень	Учень потребує допомоги вчителя в ході виконання роботи. Вказує та підписує з допомогою вчителя різні природоохоронні об'єкти території України
Достатній рівень	Учень розрізняє категорії природоохоронного фонду України. Позначає на контурній карті природоохоронні об'єкти, визначає закономірності в їх розміщенні.
Високий рівень	Учень орієнтується за картами та самостійно виконує завдання, обґрунтовує необхідність створення національно - екологічної мережі в країні; використовує додаткові джерела інформації

Практична робота №11. Аналіз статево-вікових пірамід України та окремих країн світу

Основні терміни і поняття	Статево-віковий склад населення. Статево-вікові піраміди. Тривалість життя, демографічна політика, демографічна ситуація, депопуляція
Початковий рівень	Учень орієнтується в головних поняттях теми.

Середній рівень	Учень робить аналіз наведених статево-вікових пірамід, може порівнювати окремі показники з допомогою вчителя
Достатній рівень	Самостійно визначає показники статево-вікових пірамід та дає їм характеристику
Високий рівень	Оцінює і пояснює чинники, що впливають на показники статево-вікових пірамід, визначає причинно-наслідкові зв'язки структури населення та демографічної політики в державі

Практичні роботи. Географія України та світу. Природа. Населення.

Практична робота №1. Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних і прямокутних координат, висот точок за топографічною картою.

Практична робота №2. Позначення на контурній карті кордонів сусідніх держав, крайніх точок, географічних центрів України та Європи і зазначення їхніх назв; визначення координат точок, протяжності території України в градусах і кілометрах.

Практична робота №3. Аналіз карти годинних поясів Землі. Розв'язування задач на визначення часу.

Практична робота №4. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) зв'язків між тектонічною, геологічною будовою, рельєфом та корисними копалинами

Практична робота №5. Визначення вологості повітря за заданими показниками.

Практична робота №6. Визначення причин відмінностей кліматичних показників різних регіонів України за аналізом кліматичної карти.

Практична робота №7. Позначення на контурній карті назв найбільших річок України (початок)

Практична робота №8. Порівняльний аналіз різних типів ґрунтів України.

Практична робота №9. Складання порівняльної характеристики природних зон України *(на вибір)*.

Практична робота №10. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України.

Практична робота №11. Аналіз статево-вікових пірамід України та окремих країн світу